

VILLKOR
Fastställt november 2003

K 700:8

Företagsförsäkring

Moderna Försäkringar AB
Moderna Försäkringar Sak AB
www.modernaforsakringar.se

moderna
FÖRSÄKRINGAR

Allmänna försäkringsvillkor för företagsförsäkring

Detta villkor ingår i en serie villkor för företagsförsäkring, vilket påverkar numreringen.

"Allmänna avtalsbestämmelser" respektive "Definitioner och Förklaringar" (AB-DF) har sammanställts i särtryck och är gällande villkorstext.

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet.

Innehåller försäkringsbrev, AB-DF och detta villkor motstridiga åtaganden eller bestämmelser har försäkringsbrevet tolkningsföreträde framför företagsvillkoret som i sin tur har företräde framför AB-DF.

Innehåll

		sid	22	Ersättningsregler	21
I	Egendomsförsäkring	1-18	23	Självrisk och karens	21-22
1	Vem försäkringen gäller för	1	31	Säkerhetsföreskrifter	22
2	När försäkringen gäller	1	32	Åtgärder i samband med skada	22
3	Var försäkringen gäller	1	33	Andra definitioner av täckningsbidrag, Litt C och D	22
4	Försäkrat intresse	1			
5	Objekttyper	1			
6	Försäkrad egendom	2			sid
11-18	Försäkrade skadehändelser	3-7	III	Hyresförlustförsäkring	23
11	Brandförsäkring	3	1	Vem försäkringen gäller för	23
12	Vattenförsäkring	5	2	När försäkringen gäller	23
13	Inbrottsförsäkring	5-6	4	Försäkrat intresse	23
14	Rånförsäkring	7	5	Vad försäkringen gäller för	23
15	Glasförsäkring	7	6	Skadevärderingsregler	23
16	Skadegörelseförsäkring	7-8	22	Ersättningsregler	24
17	Transportförsäkring	8	23	Självrisk och karens	24
18	Maskinförsäkring	8-9			
21	Skadevärderingsregler	10-12			
22	Ersättningsregler	12-14		Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner – Förklaringar (AB-DF), se särtryck	
23	Självrisk	14-15			
31	Säkerhetsföreskrifter	15-18			
		sid			
II	Avbrottsförsäkring	19-20			
1	Vem försäkringen gäller för	19			
2	När försäkringen gäller	19			
3	Försäkrade skadehändelser	19			
4	Försäkrat intresse	19-20			
21	Skadevärderingsregler	20-21			

I EGENDOMSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

1.1 Försäkringstagaren samt annan än försäkringstagaren

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare av försäkrad egendom men också för annan ägare av sådan egendom då denne inte kan få ersättning genom annan försäkring och försäkringstagaren enligt skriftligt avtal åtagit sig försäkringsansvar.

Försäkringen gäller dock inte utan särskilt avtal för leasad eller förhyrd egendom, även om den försäkrade åtagit sig att svara för egendomen eller försäkras densamma.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

3 Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller på samtliga av försäkringstagaren för den försäkrade rörelsen disponerade ordinarie förvaringsplatser inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen.

Försäkringen gäller därvid med gemensamt belopp för föremål tillhörande samma objekttyp*. I försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp på varje förvaringsplats inom angivna försäkringsställen är dock högsta ersättningsbelopp för varor*, kunders egendom* bestående av stöldbegärlig egendom*, pengar och värdehandlingar* och förstariskförsäkrad* egendom.

3.2 På annan plats

3.2.1 Tillfällig förvaring

Försäkringen gäller vid tillfällig förvaring på plats inom Norden som försäkringstagaren inte disponerar över intill högst 10 basbelopp*. Värdet av sådan egendom skall ingå i försäkringsbeloppet. Försäkringen gäller endast om försäkringstagaren står faran för egendomen och denna inte ingår i annan försäkring.

3.2.2 Inom Norden

Då försäkrad egendom flyttats inom Norden från försäkringsställe – utöver vad ovan sagts – gäller försäkringen för annan egendom än varor och arbetstagares egendom* men med den begränsning som följer av fareökningsreglerna i försäkringsavtalslagen (FAL) §§45-50.

3.2.3 Undantag, arbetsområde resp transport

Försäkringen gäller inte inom arbetsområde även om förvaringen är tillfällig eller under transport utanför försäkringsstället.

3.2.4 Rånskada

Vid rån i samband med tjänsteutövning gäller inte begränsningen till försäkringsställe.

4 Försäkrat intresse

Försäkringen ersätter enligt försäkringsavtalet sådan skada som består i att den försäkrade egendomens värde minskas eller går förlorat genom nedan i punkt 11-18 angivna skadehändelser.

5 Objekttyper

Objekttyper* finns definierade i AB-DF, se särtryck, och anges i texten med asterisk (*) när de nämns första gången i villkoret.

6 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar egendom som angetts i försäkringsbrevet med objekttyp eller på annat sätt.

Försäkringen omfattar – även om detta inte angetts i försäkringsbrevet – följande egendom intill högst nedan angivna belopp.

- Varor* bestående av stöldbegärlig egendom* under förutsättning att objekttypen Varor är försäkrad 0,2 basbelopp
- Fastighets- och kontorsinventarier 5 basbelopp
- Ritningar och arkivalier samt datamedia* 2 basbelopp
- Pengar och värdehandlingar*
 - förvarade på försäkringsstället i låst värdeskåp enligt minst standard SS 3150 1 basbelopp
 - förvarade på annat sätt på försäkringsstället, dock ej förvarade i automat 0,2 basbelopp
 - vid rån och överfall 2 basbelopp
- Kunders egendom*, dock inte pengar och värdehandlingar eller stöldbegärlig egendom 2 basbelopp
- Förhyrd lokal som försäkringstagaren enligt kontrakt är skyldig svara för 1 basbelopp
- Arbetstagarens egendom* intill högst för varje arbetstagare 0,2 basbelopp
- Glas* max 5 m² 2 basbelopp
- Skylt 1 basbelopp
- Trädgård* och tomt* då försäkringen omfattar byggnad* 5 basbelopp

6.1 Undantag

Utan tilläggsavtal omfattar egendomsförsäkringen inte följande egendom

- motordrivna, registreringspliktiga fordon (motorfordon, traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk och byggnadsverk under bogsering till sjöss
- produktiv skog eller skogsmark
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur, som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- eller vattenyta
- värmekulvert eller annan ledning utanför byggnad
- levande djur.
- värmekulvertanläggning*
- egendom som försäkringstagaren leasar ut eller hyr ut
- egendom inom arbetsområde*
- egendom under transport utanför försäkringsstället, se dock 17
- egendom bestående av pengar och värdehandlingar, se dock 6.

6.2 Inbrottsförsäkring

Utan tilläggsavtal omfattar inbrottsförsäkringen inte heller

- varor eller kunders egendom bestående av stöldbegärlig egendom.
- musik-, växlings-, spel-, sedel-, försäljnings- och kontokortsautomater

11–18 Försäkrade skadehändelser

11 Brandförsäkring

- 11.1 Brand Ersättning lämnas för skada genom brand*.
- 11.1.1 Undantag Ersättning lämnas inte för brandskada genom åskslag eller annat plötsligt och oförutsett elfenomen* på elektrisk utrustning* om skadan uppstått i själva utrustningen. Se dock 11.4 nedan.
- 11.2 Sotutströmning Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad för uppvärmning av lokal om utströmningen varit plötslig och oförutsedd och uppstått i samband med eldning.
- 11.2.1 Undantag Skada genom sotutströmning från rökkanals mynning eller från byggtork ersätts ej.
- 11.3 Explosion Försäkringen gäller för skada genom explosion*.
- 11.3.1 Undantag Ersättning lämnas inte för
- skada genom sprängningsarbete
 - skada på rör genom explosion i röret om dess yttre diameter är 120 mm eller mindre och röret utgör del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannans eldstad eller gasvägar
 - skada på elektrisk utrustning om skadan orsakats av elfenomen i själva utrustningen eller är följskada på grund av elfenomen i annan elektrisk utrustning. Om explosion uppstår genom elfenomen ersätts dock skada på annan egendom exklusive annan elektrisk utrustning till följd av över- eller undertryck från explosionen.
- 11.4 Elfenomen, åskslag och strömavbrott Ersättning lämnas för skada inom försäkringsstället genom åskslag eller annat plötsligt och oförutsett elfenomen på elektrisk utrustning vars inkommande eller utgående spänning ej överstiger 400 V.
- 11.4.1 Undantag, dator m m Ersättning lämnas inte för skada på dator med utrustning, datamedia eller egendom i kyl- eller frysenhet.
- 11.4.2 Undantag, strömstörning Ersättning lämnas inte för skada till följd av störning eller avbrott i strömleverans till försäkringsstället, även om störningen eller avbrottet orsakats av åskslag.
- 11.5 Frätande gas Ersättning lämnas för skada genom frätande gas som bildats vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.
- 11.6 Luftfartyg Ersättning lämnas för skada genom luftfartyg som störtat eller genom föremål som fallit ned från luftfartyg.
- 11.7 Motordrivet fordon Ersättning lämnas för skada i följd av trafik med motordrivet fordon för vilket trafikskadelagen (TSL) äger tillämpning och då enligt 11 §, andra stycket, i nämnda lag trafikskadeersättning inte utgår.
- 11.7.1 Undantag Ersättning lämnas inte för skada som drabbat det skadevällande fordonet eller last som befordras med detsamma.
- Anmärkning Enligt TSL, 11 §, utgår trafikskadeersättning normalt inte för sakskada som tillfogats försäkringstagaren (vanligen fordonets ägare) eller fordonets brukare eller förare.
- 11.8 Storm och hagel Ersättning lämnas för skada genom storm* eller hagel på hus och däri befintlig egendom. Till huset räknas även därpå fast anbringad egendom som hör till byggnad* enligt jordabalken.

		<p>Med skada genom storm eller hagel avses skada orsakad av</p> <ul style="list-style-type: none">• att egendomen i samband med storm utsatts för vindtryck (även undertryck) och därvid ryckts loss eller brutits sönder• att egendomen träffats av föremål som stormen blåst omkull, ryckt loss eller brutit sönder• att egendomen träffats av hagel• att egendomen i direkt samband med och som en oundviklig följd av ersättningsbar skada enligt ovan utsatts för nederbörd eller kyla.
11.8.1	Undantag	<p>Ersättning lämnas inte för</p> <ul style="list-style-type: none">• skada genom översvämning, sjöhävning, isskruvning eller snötryck• skada på revetering, puts eller skorstensbeklädnad, annat än om skadan orsakats av föremål som stormen blåst omkull eller ryckt loss• skada genom smältande hagel• skada på glas större än 3 m² eller på skylt, då dessa är monterade på därför avsedd plats• skada på hus inom nöjesfält eller på tillfälligt hus inom utställningsområde• skada på båthus, badhytt, kallbadhus, växthus, plasthall eller tält• skada på hus, om skadans uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av bristfälligt utförande, ingrepp i den bärande stommen, försummat underhåll eller angrepp av röta eller skadeinsekter• skada på egendom i plasthall, tält eller sådant hus för vilket ersättning enligt ovan inte lämnas.
11.9	Jordskred, jordras, bergas, lavin, dammgenombrott m m	<p>Ersättning lämnas för skada genom jordskred, jordras, bergas och lavin samt genombrott av branddamm och dammbyggnad avsedd för magasinering av vatten vid kraftverk, vattenverk eller kvarn.</p> <p>Med skada genom jordskred, jordras och bergas förstås att jordmassor, klippblock och stenar oförutsett och plötsligt kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge.</p> <p>Om uppenbar risk för ovan angivna skadehändelser föreligger skall försäkrings-tagaren underrätta Moderna Försäkringar härom samt på egen bekostnad anlita geoteknisk expertis för utredning av nödvändiga skyddsåtgärder, se AB-DF, 3 Säkerhetsföreskrifter. Försummas detta eller vidtas inte föreslagna åtgärder är Moderna Försäkringar fritt från ansvar för skada som härigenom skulle ha kunnat undvikas.</p>
11.9.1	Undantag	<p>Ersättning lämnas inte för skada om skadan orsakats av</p> <ul style="list-style-type: none">• enbart sättning i mark eller grund• sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete eller uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift• vatten- eller vågerosion.
11.10	Jordskalv	<p>Ersättning lämnas för skada genom jordskalv* när Seismologiska Institutionen i Uppsala – eller motsvarande utländsk institution – registrerat jordskalv av minst styrka 4 enligt Richterskalan och bedömt att skalvet på försäkringsstället haft sådan intensitet att skada kunnat uppstå.</p>
11.10.1	Undantag	<p>Ersättning lämnas inte om jordskalvets uppkomst eller omfattning står i samband med sprängning av kärnladdning eller med från rymden nedfallande föremål.</p>

12 Vattenförsäkring

Ersättning lämnas för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten – dock inte vattenånga – från ledningssystem med därtill anslutna anordningar eller från akvarium
- vattenånga, olja eller annan vätska från ledningssystem med därtill anslutna anordningar för lokaluppvärmning
- vatten från utrymme, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen.

12.1 Lokalisering och friläggning

Vid skada som är ersättningsbar ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom byggnad för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan och även kostnad för återställande.

12.2 Undantag

Ersättning lämnas inte för kostnad för

- reparation av det fel som orsakat skadan eller för skada på det ledningssystem med därtill anslutna anordningar varifrån utströmningen skett
- golv- eller väggisolering vid skada som orsakats av att isoleringen var bristfällig även om isoleringen fungerar som ytbeklädnad. Dock ersätts skada på annan ytbeklädnad
- skada genom utströmning orsakad av frysning, såvida inte skäligen åtgärder vidtagits för att förhindra denna
- skada genom utströmning från röckanal, ventilationskanal, dräneringssystem, tak, takränna och utvändigt stuprör samt sådant invändigt stuprör som inte fyller de krav som ställs på avloppsledning
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning eller högvatten trängt in i byggnad ur avloppsledning
- den utströmmande vätskan, ångan eller kylmedlet
- skada genom utströmning från ledningssystem med därtill anslutna anordningar som inte provats och godkänts i vedertagen ordning
- skada på livsmedel genom vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen
- skada genom röta, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan.

Undantaget gällande skada genom röta, svamp, rost etc tillämpas inte, vid ett i övrigt ersättningsbart skadefall, om det av omständigheterna klart framgår att utströmningen skett under den tid försäkringen gällt.

13 Inbrottsförsäkring

13.1 Stöld och skadegörelse i försäkringslokal

Ersättning lämnas för skada genom stöld eller skadegörelse förövad av person som tagit sig in i försäkringslokal* som uppfyller kraven i 13.1.1

- genom inbrott*
- med för låset avsedd nyckel som åtkommit genom rån eller genom inbrott i lokal som uppfyller kraven i 13.1.1 eller i bostad.

Om egendomen förvaras på annan plats än försäkringsstället gäller försäkringen endast om förvaringsplatsen uppfyller skyddskraven enligt 13.1.1 eller – vid förvaring i bostad – enligt normala villkor för hemförsäkring.

Om något av kraven i 13.1.1 inte är uppfyllt, lämnas ingen ersättning. Sådan brist är dock utan inverkan på ersättningsrätten, om den försäkrade kan visa att skadan skulle ha inträffat eller fått samma omfattning oberoende av bristen.

Smash and grab	<p>Såsom skada genom inbrott anses även tillgrepp utifrån genom fönster som krossats i samband med tillgreppet. Ersättningen begränsas för stulen eller skadad stöldbegärlig egendom till sammanlagt högst 10 % av basbeloppet per fönster, såvida fönstret inte är särskilt inbrottsskyddat upp till minst 2 m från markplan eller från annat ståplan.</p> <p>Exempel på godtagbart särskilt skydd av fönster är att fönstret skyddas av antingen stålgaller med lämplig maskstorlek eller polykarbonatskiva minst 6 mm tjock. Skyddet skall vara monterat innanför glasrutan. Om fönsterrutan är av lamellglas minst 12 mm tjockt och med minst 3 glasskikt erfordras inget ytterligare skydd.</p> <p>Vid försäkring av stöldbegärlig egendom, dator och datamedia, kan ytterligare säkerhetsanordningar krävas. Se försäkringsbrevet.</p>
13.1.1 Krav på försäkringslokal	Byggnads omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet m m) skall – såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar – motsvara skyddsklass 1 enligt "Regler för mekaniskt inbrottsskydd, RUS 200:3", utgivna av Sveriges Försäkringsförbund.
13.1.2 Undantag	Ersättning lämnas inte för <ul style="list-style-type: none"> • skada på glas större än 5 m² eller på skylt, då dessa är monterade på därför avsedd plats
13.2 Låsändringar	Försäkringen ersätter kostnaden för de låsändringar som skäligen är påkallade om nyckel som förvaras hos försäkringstagaren eller dennes ombud stjäls genom inbrott i lokal som uppfyller kraven i 13.1.1 eller i bostad. Detta gäller dock endast lås i ingångsdörrar till bostäder eller andra lokaler. Ersättning lämnas med sammanlagt högst 1 basbelopp för låsändringar i samtliga berörda byggnader.
13.3 Stöld och skadegörelse i särskilt inbrottsskyddat förvaringsutrymme	Om i försäkringsbrevet angetts att försäkringen omfattar egendom i särskilt inbrottsskyddat förvaringsutrymme (säkerhetsskåp, kassaskåp och värdeskåp* eller kassavalv och värdevalv), som finns i försäkringslokal vilken uppfyller kraven i 13.1.1 ersätts stöld av egendom i förvaringsutrymmet och skadegörelse på detta förövd av person som tagit sig in i försäkringslokalen på sätt som anges i 13.1. Därutöver skall nedan i 13.3.1 och 13.3.2 angivna förutsättningar gälla och 13.3.3 beaktas.
13.3.1 Förvaringsutrymme med nyckellås	Öppnas skåpet (valvet) med nyckel, ersätts skadan endast om försäkringstagaren eller den som för hans räkning omhänderhaft nyckeln fråntagits denna genom <ul style="list-style-type: none"> • rån inom försäkringslokalen om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott eller rån annorstädes • inbrott i bostad på försäkringsstället då den som omhänderhaft nyckeln vistats där eller inbrott i lokal som uppfyller kraven i 13.1.1 eller i bostad, annorstädes än på försäkringsstället.
13.3.2 Förvaringsutrymme med kombinationslås	Om låsanordningen utgörs av kombinationslås och skåpet (valvet) öppnats av obehörig, ersätts skadan endast om kombinationen med våld eller hot som inneburit trängande fara avtvingats någon som i behörig ordning fått kännedom om denna. Har våldet eller hotet utövats inom försäkringslokalen ersätts skadan endast om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott.
13.3.3 Undantag	Ersättning lämnas inte <ul style="list-style-type: none"> • för skada som inträffat då skåpet (valvet) var olåst eller då nyckeln kvarlämnats i lås eller då skåpet (valvet) öppnats med nyckel som åtkommits på annat sätt än som anges i 13.3.1 • för skada som inträffat då nyckeln eller låskombinationen åtkommits genom rån, våld eller hot, om den som utsatts för övergreppet medverkat till eller främjat skadan eller var under 18 år

14 Rånförsäkring

Ersättning lämnas för skada genom rån eller överfall*.

Försäkringen gäller också för skada genom lindrigare våld på person förutsatt att våldet och tillgreppet omedelbart uppfattats av den som utsatts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

14.1 Undantag

Ersättning lämnas inte för

- skada då den som utsatts för rånet eller överfallet medverkat till eller främjat skadan
- skada – då det gäller pengar och värdehandlingar – om den som utsatts för rånet eller överfallet var under 18 år
- skada genom utpressning eller kidnappning.

14.2 Högsta ersättning

Högsta ersättning är vid rån utanför försäkringstagarens lokaler om rånet avser pengar och värdehandlingar samt föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor, ädelstenar och konstverk begränsad till angivet försäkringsbelopp, dock högst 10 basbelopp. Vid rån av nyckel eller kod är dock ersättningen högst 1 basbelopp för härav påkallade låsändringar.

15 Glasförsäkring

Ersättning lämnas för skada som består i bräckage, sönderslagning eller förlust av

- glas t o m 5 m² i inredning, dörrar, fönster och skyltskåp
- skylt med tillhörande armatur och stativ. Med skylt avses ej reklamballong eller markis.

Dessutom ersätts skada genom inristning av sådan art att det för försäkringstagaren skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glaset.

Med glas jämställs plastmaterial såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande som används i stället för glas.

Vid ersättningsbar glasskada ersätts även målning, etsning, blästring, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom även plastfilm som glaset belagts med.

15.1 Undantag

Ersättning lämnas inte för

- glas i växthus
- glas som inte är monterat på därför avsedd plats
- redan skadat glas eller skadad skylt
- skada genom sprängningsarbete
- skada som består i eller uppkommer genom kondens
- kostnad för omskytning
- kostnad för vakthållning efter glasskada
- glas eller skylt i byggnad under uppförande, om- och tillbyggnad eller i saneringsfastighet
- glas som är föremål för bearbetning.

16 Skadegörelseförsäkring

Under förutsättning att skadan inte är ersättningsbar enligt 11–15 lämnas ersättning för skada genom uppsåtlig skadegörelse.

Den sammanlagda högsta ersättning som kan utgå för egendomsskada genom skadegörelse och därav föranlett avbrott utgör 100 basbelopp vid skada på försäkrad egendom. Dock är ersättningen vid skada på av försäkringstagaren förhyrd byggnad eller lokal som försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för, begränsad till högst 1 basbelopp vid varje skadetillfälle, se 6.

16.1	Undantag	Ersättning lämnas inte för skada <ul style="list-style-type: none">• som orsakats av den försäkrade• på lös egendom befintlig utomhus• som består i stöld• på skylt och glas i inredning eller i och på byggnad• på plasthall, tält och egendom däri• på lös egendom i obemannad lokal• på hissänläggning, rulltrappa eller annan anordning för personbefordran• genom målning, färgning, klotter, inristning eller liknande på husfasad eller annan skada som inte påverkar egendomens användbarhet.
17	Transportförsäkring	Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på eller förlust av försäkrad egendom som är under transport till och från försäkringsstället med försäkringstagarens egna fordon (även hyrda eller leasade) samt under lastning och lossning i samband med sådan transport. Försäkringen gäller endast i den mån försäkringstagaren inte kan erhålla ersättning genom annan gällande försäkring.
17.1	Undantag	Försäkringen gäller inte för <ul style="list-style-type: none">• skada vid yrkesmässig transportverksamhet (t ex åkeriverksamhet)• transport till och från arbetsområde eller vid sjötransport och inte heller för skada vid lastning och lossning i samband med sådan transport• skada vid transport som inte har direkt samband med den försäkrade verksamheten• skada vid transport eller lastning och lossning inom försäkringsstället, såvida detta inte är ett led i och står i direkt samband med transport till och från försäkringsstället• stöld eller svinn.
17.2	Högsta ersättning	Ersättning vid varje skadetillfälle är begränsad till högst 1 basbelopp.
18	Maskinförsäkring Särskilt avtal krävs	Maskinförsäkring ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet och kan omfatta objekttypen maskinerier, datamedia och fastighetsmaskiner. Med fastighetsmaskiner avses <ul style="list-style-type: none">• system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas och elektricitet• hissänläggning, rulltrappa eller annan anordning för personbefordran• tvätt-, kyl- och frysanläggning för gemensamt bruk i fastigheten• manöverorgan till maskinellt manövrerad port• sopsuganläggning
	Utökat skydd	Försäkringen gäller med utvidgat skydd vid demontering, montering, transport, eller förflyttning inom försäkringsstället. Dock är ersättningen för sådan skada, inklusive avbrott, begränsad till 5 basbelopp.
	Anmärkning	Ersättning lämnas för plötslig och oförutsedd fysisk skada på försäkrad egendom. Beträffande skada för vilken leverantör eller annan är ansvarig, se AB-DF, särtryck.

18.1 Undantag**18.1.1 Undantagna skadehändelser**

Ersättning lämnas inte för skada genom

- brand och explosion. Dock lämnas ersättning för skada på rör genom explosion i röret om dess yttre diameter är 120 mm eller mindre och röret utgör del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannans eldstad eller gasvägar
- åskslag och annat elfenomen på elektrisk utrustning vars inkommande eller utgående spänning understiger 400 V. Dock ersätts sådan skada som drabbar dator med utrustning eller datamedia
- sprängningsarbete
- smälta
- ras, skred och sättning i mark eller grundkonstruktion, oberoende av vad som försakat raset, skredet eller sättningen
- att vatten vid regn, snösmältning eller högvatten trängt ut ur avloppsledning eller svämmat över
- att hav, sjö eller vattendrag svämmat över
- stöld
- sönderfrysning av förbränningsmotor eller till densamma hörande kylsystem.

Ej heller lämnas ersättning för skada

- som består i förslitning, förbrukning, korrosion* (t ex rost eller frätning), kavitation*, beläggning eller avsättning
- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering
- i samband med demontering, montering eller skada vid transport eller förflyttning. Dock ersätts sådan skada om den uppkommit i samband med egendomens normala underhåll på försäkringsstället.

18.1.2 Undantagen egendom

Ersättning lämnas inte för skada på

- förbrukningsmateriel, t ex bränsle, driv- och smörjmedel, dukar, däck och slangar, filter, filter, linor, packningar, remmar och kedjor, stenar, larvband, transportband, transportplåtar, gummibeklädnad och viror
- utbytbara verktyg, t ex formar, knivar, krossverktyg, press- och stansverktyg och slagor
- fundament, murverk och inmurning eller infodring
- egendom i kyl- eller frysenhet.
- sanitetsgods (såsom tvättställ, badkar, toalettstol och bidé), spis, disk-, tvätt- eller annan hushållsmaskin i bostadslägenhet
- belysningsarmatur
- brunn och vattentäkt
- simbassäng
- elpatron i värmepanna eller varmvattenberedare.
- rökgång, fundament, murverk, inmurning eller infodring

18.2 Förlust av information

Försäkringen gäller inte för skada som består i förlust av information på data-media till följd av felhantering, felprogrammering eller liknande.

21 Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

21.1 Värdering av skada på byggnad

- 21.1.1 Byggnad som återställs** Om återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnad med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.
- Om återställande sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.
- Återställandekostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet.
- Återställandet måste ske senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder, som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.
- I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.
- Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.
- 21.1.2 Byggnadens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet** Om byggnaden minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.
- 21.1.3 Installationens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet** Om till byggnaden hörande installation – såsom hiss, värmepanna, system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas eller elektricitet – minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan på sådan installation till kostnaden för återställande, dock högst till installationens på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värde. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden i övrigt. Varje föremål och varje ledningssystem bedöms för sig.
- 21.1.4 Ytbeläggning eller skorsten med eftersatt underhåll** Vid skada på ytbeläggning – t ex målning, tapetsering, tak-, vägg- eller golvbeklädnad (inkl eventuell våtisolering) – eller skorsten, vars underhåll före skadan var uppenbart eftersatt, görs avdrag för härigenom uppkommen värdeminskning.
- 21.1.5 Duk i plasthall eller tält** Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet*.
- 21.1.6 Annan byggnad anskaffas** Anskaffas inom två år annan byggnad för samma ändamål i stället för den skadade, värderas skadan enligt 21.1.1, varvid dock den ökning i värde som kan uppstå genom avvikelse i användbarhet och belägenhet skall avdras.
- 21.1.7 Byggnaden återställs inte och annan byggnad anskaffas inte** Återställs inte den skadade byggnaden eller anskaffas inte annan byggnad för samma ändamål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.
- 21.1.8 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift** Om återställande av byggnad hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, är den försäkrade även berättigad till ersättning, restvärdesersättning, för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att

följa Moderna Försäkringars anvisningar och på Moderna Försäkringars bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnad inte kan användas.

21.2 Allmänna värderingsregler vid skada på maskinerier

21.2.1 Maskinerier som återställs, nyanskaffningsvärde

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Återställandet måste ske snarast inom två år.

I skadekostnaden skall inte inräknas merkostnad som föranleds av reparation på övertid eller som uppkommit därigenom att transport skett på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan skall inte inräknas.

Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, skall vid värderingen skälig hänsyn tas till detta.

21.2.2 Maskinerier, som återställs, med värde mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

21.2.3 Maskinerier som inte återställs

Återställs inte det skadade föremålet inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

21.3 Speciella regler för viss angiven egendom

21.3.1 Kompressor, värmepump

Vid beräkning av dagsvärdet på kompressor och värmepump skall avdrag för värdeminskning göras med 10 % per år av nyanskaffningsvärdet. För de två första åren efter installationsåret göres dock inget avdrag. Avskrivningen är maximerad till 80 %.

21.3.2 Dator, motordrivet fordon m m

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet

- dator, äldre än 1 år, med tillhörande utrustning
- motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa
- skogsmaskin, t ex processor eller fällare
- för byggnads- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul och bod
- duk i plasthall eller tält.

21.3.3 Elektrisk utrustning

Vid skada på lindningar – och på grund härav uppkomna skador på plåtar till elektrisk utrustning – värderas skadan till kostnaden för återställande med avdrag för värdeminskning.

Vid beräkning av skadeersättningen skall för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag göras för värdeminskning på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (dvs kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med

- 5 % per år för motorer
- 4 % per år för generatorer
- 3 % per år för transformatorer

räknat från den tidpunkt som för

- motorer börjar 10 år
- generatorer och transformatorer börjar 15 år efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades.

Avskrivningen är maximerad till 80 %.

Om driftsförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angetts, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och/eller tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

21.4 Värdering av skada på varor

21.4.1 Varor, för försäljning

Varor som den försäkrade anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag. Har varornas värde före skadan nedgått på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn härtill.

21.4.2 Varor, egen tillverkning

Varor som den försäkrade tillverkat eller haft under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försälas.

21.4.3 Varor sålda och leveransfärdiga

Varor sålda och färdiga för leverans skall – i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor – värderas till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.

21.5 Ritningar, arkivalier och datamedia

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år nedläggs för att återställa den förlust av för verksamheten nödvändig information som uppkommit genom skadan.

21.6 Värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år nedläggs på återställandet.

21.7 Kunders egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen tillhör, exempelvis maskinerier respektive varor. Kan för egendomen, t ex motordrivna fordon och båtar, tecknas separat försäkring sker värdering enligt i denna angivna värderingsregler.

21.8 Värdering av skada på arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler.

Arbetstagares egendom i övrigt värderas enligt försäkringsbolagens norm för hemförsäkring.

21.9 Formar, modeller och mönster

Skada på modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster värderas till de normala kostnader, som inom två år läggs ned på att återställa föremålen. Inaktuella föremål värderas dock till högst 25 % av kostnaden för återställandet.

22 Ersättningsregler

Skada värderas enligt värderingsreglerna i 21 och ersätts enligt följande regler.

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är större.

Försäkring för byggnad, maskinerier och varor är helvärdesförsäkring, om inte annat angetts i försäkringsbrevet.

Försäkring för övriga objekttyper samt modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster är förstariskförsäkring.

Investeringsskydd

Vid försäkringsårets början i försäkringsbrevet angivna försäkringsbelopp för försäkrad egendom höjs med det belopp enligt nedan, varmed egendomens värde ökat genom investering respektive indexändring från försäkringsårets början.

Fullvärdesförsäkrad byggnad

Värdeökning genom investering begränsas till sammanlagt 20 % av fullvärdesbelopp (kalkylbelopp) för varje i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe.

Helvärdesförsäkrad byggnad

Värdeökning begränsas genom investering och indexändring till sammanlagt 30 % för helvärdesförsäkrade byggnader på angivet försäkringsställe.

Förstariskförsäkrad byggnad

Värdeökning begränsas genom indexändring till sammanlagt 20 % av senast angivet försäkringsbelopp.

Maskinerier

Värdeökning för maskinerier begränsas genom investering och indexändring till sammanlagt 30 % för varje i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe.

Varor

Värdeökning genom indexändring ingår intill 20 % av för varje försäkringsställe angivet försäkringsbelopp för varor.

Ritningar och arkivalier samt datamedia

Värdeökning genom investering och indexändring ingår intill sammanlagt 30 % för varje försäkringsställe av senast angivet försäkringsbelopp.

22.1	Helvärdesförsäkring	Full försäkring vid helvärdesförsäkring föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det belopp som beräknas enligt 21. Föreligger full försäkring ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.
22.1.1	Belopp för byggnad och maskinerier	För byggnad och maskinerier skall beloppet motsvara egendomens nyanskaffningsvärde vid skadetillfället.
22.1.2	Belopp för varor	För varor skall beloppet motsvara varornas värde vid skadetillfället enligt värderingsreglerna i 21.4.
22.1.5	Anmälan om ny-, till- eller ombyggnad Tillägg	För fullvärdes- och förstariskförsäkring gäller att premien är beräknad med utgångspunkt från av försäkringstagaren lämnad byggnadsbeskrivning och övriga uppgifter. Försäkringstagaren skall därför underrätta bolaget om ny-, till- eller ombyggnad. Försummar han detta ersätts endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan erlagd premie för den aktuella byggnaden och den premie som rätteligen skulle ha erlagts för denna. (Se även bestämmelserna om upplysningsplikt och riskökning i IV 2).
22.2	Gemensamt försäkringsbelopp	Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålens sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och detta värde. Denna regel gäller i tillämpliga delar även för räddnings- och röjningskostnader.
22.3	Underförsäkring	Föreligger inte full försäkring – underförsäkring* – ersätts endast så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av det belopp som beräknas enligt 21. Vid underförsäkring görs motsvarande reducering för räddnings- och röjningskostnader.
22.4	Röjningskostnad m m	Försäkringen ersätter enligt följande regler kostnader för röjning efter ersättningsbar skada på försäkrad egendom.

		<p>Utöver försäkringsbeloppet ersätts kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. Röjningskostnaderna är i följande fall begränsade</p> <ul style="list-style-type: none"> • vid skada på varor ersätts högst 20 % av varornas värde vid skadetillfället • vid skada enligt 11.9 jordskred, jordras m m är den sammanlagda ersättningen för skada, avbrott och röjning begränsad till i 22.6 angivet belopp, dvs 150 basbelopp • vid förorening av eller annan inverkan på sjö eller annat vattenområde eller grundvatten är begränsningen 10 basbelopp. <p>Föreligger underförsäkring reduceras ersättningen, se 22.3.</p>
22.5	Förstarisikförsäkring	Gäller försäkringen på första risk ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.
22.5.1	Högsta ersättningsbelopp, arbetstagares egendom	Vid skada lämnas ersättning till arbetstagare med högst 0,2 basbelopp per arbetstagare eller med det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.
22.6	Högsta ersättningsbelopp vid jordskred m m	Vid skada genom jordskred, jordras, berggras, lavin och genombrott av dammbyggnad samt jordskalv gäller att Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet för egendomsskador enligt 11.9 och 11.10 inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret vid varje skadetillfälle är begränsad till 150 basbelopp. Begränsningen gäller även sammanlagt för egendomsskada och därav föranlett avbrott.
22.7	Företagsinteckning	Om den, som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos Moderna Försäkringar, så har denne, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till ersättning för skada genom brand, åskslag eller explosion enligt 11 eller 18. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.
22.8	Ersättningsbestämmelser i övrigt	<p>Moderna Försäkringar har rätt att i stället för att betala kontant ersättning låta återställa skadad egendom eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.</p> <p>Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatten för den som är redovisningsskyldig för sådan skatt.</p> <p>Moderna Försäkringar är inte skyldigt att överta skadad egendom men äger rätt att efter värdering överta större eller mindre del därav.</p> <p>Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta skall egendomen snarast ställas till Moderna Försäkringars förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.</p> <p>Skadad egendom ersätts högst med för återställandet nedlagd kostnad om inte annat framgår av vad som ovan sagts.</p> <p>I samband med egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för egendomsskada genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas av allmänna medel.</p>
23	Självrisk	Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet, beräknat enligt 21 och 22, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk). För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt 23.1 nedan.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

23.1 Särskild självrisk

23.1.1 Varor

Självrisk är förhöjd med 1 basbelopp utöver eljest gällande självrisk vid vätskaskada på varor som inte uppallats minst 10 cm över golv i källarlokal*.

23.1.2 Vätskeskada

Självrisk är förhöjd med 1 basbelopp utöver eljest gällande självrisk vid skada genom läckage från

- skikt avsett att förhindra utströmning, t ex våtisolering eller kakelbeklädnad, med anslutningar och genomföringar
- installation genom åldersförändring, t ex korrosion eller förslitning, eller uppenbart eftersatt underhåll.

31 Säkerhetsföreskrifter

Utöver här och i AB-DF, se särtryck, angivna säkerhetsföreskrifter är den försäkrade skyldig att iaktta i försäkringsbrevet angivna säkerhetsföreskrifter som Moderna Försäkringar meddelat i syfte att förhindra eller begränsa skada.

Den försäkrade skall tillse att föreskrifter som i syfte att förhindra eller begränsa skada, meddelats i lag eller förordning iakttas. Dessa föreskrifter avser

- brandfarliga varor
- explosiva varor
- kemiska produkter
- miljöskydd
- elektrisk starkströmsanläggning jämte tillämpningsföreskrifter.

Beträffande minskning eller bortfall av ersättning, om säkerhetsföreskrift inte iakttagits se AB-DF, särtryck.

31.1 Säkerhetsföreskrifter för brandförsäkring

31.1.1 Brandsläckningsredskap och larmanordningar

Brandsläckningsredskap och larmanordningar skall finnas i den utsträckning som anges av kommunens brandchef eller Moderna Försäkringar.

31.1.2 Brandfarliga heta arbeten

Den försäkrade, berörda anställda och anlitate uppdragstagare/entreprenörer skall tillse att dessa föreskrifter följs i samband med tillfälliga heta arbeten med svetsning, skärning och liknande brandfarligt arbete. Med "liknande brandfarligt arbete" avses sådant brandfarligt arbete som med tanke på brandfaran är jämförbart med svetsning och skärning, t ex lödning, isolering, takbeläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Organisation

Den försäkrade skall utse sådan person som skall vara ansvarig för brandskyddet på den tillfälliga plats där det brandfarliga heta arbetet skall bedrivas. Den brandskyddsansvarige skall förvissa sig om att nedanstående föreskrifter följs. Vidare skall han inhämta och förvara svetskontrollbekräftelse/svetsstillstånd enligt nedan.

Har brandskyddsansvarig inte utsetts har den försäkrade brandskyddsansvaret.

Entreprenad

Dessa säkerhetsföreskrifter gäller även om arbetet utförs av entreprenör. Den som har brandskyddsansvaret är skyldig att före, under och efter entreprenadarbetenas utförande förvissa sig om att entreprenören följer säkerhetsföreskrifterna.

Brandfarlig omgivning

Heta arbeten får inte utföras på plats där uppenbar risk för brand föreligger, exempelvis där brandfarlig vara eller lättantändligt material finns.

Torkning och upptining	<p>Torkning och upptining med öppen låga får inte förekomma på eller i närheten av brännbart material.</p> <p>För takarbeten gäller även särskilda föreskrifter enligt nedan.</p>
Förebyggande åtgärder	<p>Heta arbeten får utföras endast om</p> <ul style="list-style-type: none"> • de som skall utföra respektive bevaka arbetet har erforderlig utbildning och erfarenhet vad avser brandskydd. Utbildningen skall minst motsvara Svenska Brandförsvarsförbundet (SBF) behörighetsutbildning för avsett arbete. • arbetsplatsen är städad och vid behov vattnad • brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen har flyttats, skyddats eller avskärmats genom övertäckning med t ex blöt presenning • brännbara byggnadsdelar är kontrollerade och skyddade samt kan göras åtkomliga för släckinsats • springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och invid arbetsplats är tätade och kontrollerade ur brandrisksynpunkt • godkänd fungerande och tillräcklig släckutrustning finns på arbetsplatsen (slang med vatten eller minst två handbrandsläckare ABE III) • svetsutrustningen är felfri och vid svetsning, skärning och lödning med gas försedd med bakslagsspärr för bränngas(acetylen) eller propangas och syrgas samt med backventil för acetylgas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel skall finnas. • brandvakt finns på arbetsplatsen, även under arbetsrast. Brandvakt erfordras dock ej vid takarbeten utförda enligt nedan.
Efterbevakning	<p>Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän en med hänsyn till omständigheterna betryggande tid förflutit sedan arbetet avslutats och risk för brand inte längre kan bedömas föreligga.</p>
Svetskontrollbekräftelse/ svetstillstånd	<p>Heta arbeten får inte utföras utan den brandskyddsansvariges tillstånd. Detta erhålls genom att den brandskyddsansvarige skriver under en svetskontrollbekräftelse eller ett svetstillstånd som den som skall utföra det heta arbetet läst, fyllt i och undertecknat.</p> <p>Svetskontrollbekräftelse/svetstillstånd skall ha minst den omfattning som anges i Svenska Brandförsvarsförbundet blankett "Svetskontroll för tillfälligt arbete".</p>
Takarbeten – Särskilda föreskrifter utöver ovanstående föreskrifter	<p>Torkning av underlag och applicering av tätskikt får inte utföras med öppen låga.</p> <p>Vid smältning av asfalt skall utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt Svenska Brandförsvarsförbundet "Säkerhetsregler i samband med arbete på tak".</p> <p>Vid arbetets utförande skall släckutrustningen bestående av slang med vatten och två godkända, fungerande handbrandsläckare ABE III, brytverktyg, t ex pikyxa och handstrålkastare finnas för omedelbar släckinsats.</p> <p>Förberedande åtgärder för brandlarm från arbetsplats på tak skall vidtas, t ex genom att medföra mobiltelefon.</p>
31.1.3 Tobaksrökning	<p>Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler och på toaletter.</p> <p>Under förutsättning att Moderna Försäkringar och kommunens brandchef medgett detta får rökning ske</p> <ul style="list-style-type: none"> • vid fasta arbetsplatser i lokal eller upplag som inte är brand- eller explosionsfarliga • på särskild härför anvisad plats. <p>På övriga platser får rökning inte ske.</p> <p>Plats eller område där rökning inte får ske skall markeras tydligt.</p>

31.1.4	Branddörr och annan sektionering	Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering skall vara stängd under icke-arbetstid.
31.1.5	Uppvärmningsanordningar	<p>Brännbart material skall hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.</p> <p>Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle skall vara av typ som godkänts av Statens Provningsanstalt eller annan behörig instans.</p> <p>Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.</p> <p>Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbeten.</p>
31.1.6	Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning	<p>Skall revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning utföras bekostas denna av försäkringstagaren. Vid krav om revisionsbesiktning gäller förutom vad som anges i försäkringsbrevet följande.</p> <p>Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.</p> <p>Revisionsbesiktning skall, enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandförsvarsförningens Elektriska Nämnd, (EN), genom av nämnden auktoriserade besiktningsingenjörer.</p> <p>Intyg om revisionsbesiktning skall utfärdas av besiktningsingenjören. Det skall av försäkringstagaren på begäran företes för Moderna Försäkringars representant.</p> <p>Vid revisionsbesiktning påtalade fel och brister skall av behörig person rättas till inom två månader efter besiktningen.</p> <p>Den första revisionsbesiktningen skall göras inom ett år efter det att elanläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter skall revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna. Annan besiktningsfrekvens än 3-årig kan gälla.</p>
	Anmärkning	Vid revisionsbesiktning av industri- och hantverkshus, köpcentrum, terminal, lagerbyggnad, kylhus o dyl avsett för flera hyresgäster eller kunder gäller att besiktningen skall bekostas av försäkringstagaren till byggnadens brandförsäkring och skall omfatta samtliga lokaler i byggnaden.
31.1.7	Motordrivet fordon	<p>Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att</p> <ul style="list-style-type: none"> • fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt • permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap • Moderna Försäkringar och kommunens brandchef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga. <p>Motordrivet fordon får inte utan medgivande av Moderna Försäkringar och kommunens brandchef garageras inom fabriktions-, lagerlokal eller upplag.</p>
31.1.8	Speciella anordningar	Sådana anordningar där risk för överhettning föreligger exempelvis bastu och kaffebruggare, skall vara försedda med ej urkopplingsbar timer.

31.2	Säkerhetsföreskrifter för inbrottsförsäkring	
31.2.1	Skyddsklass 2-3	Då det i försäkringsbrevet anges skyddsklass 2 eller 3, skall försäkringslokal motsvara denna skyddsklass enligt "Regler för mekaniskt inbrottskydd, RUS 200:3".
31.2.2	Nyckel	Nyckel till lokal, skall handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i berörd lokal att den är lättillgänglig för obehörig.
31.2.3	Nyckelskåp	I nyckelskåp i anslutning till lokal enligt föregående stycke får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme – såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande – vilket är betryggande avskilt från berörda lokaler i övrigt.
31.2.4	Lås och låskombination	Lås eller låskombination skall omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning misstänka att någon obehörig innehar nyckel eller har kännedom om koden respektive låskombinationen.
31.3	Säkerhetsföreskrifter för dator	Ingår i den försäkrade egendomen dator och datautrustning med ett sammanlagt värde enligt värderingsreglerna överstigande 1 basbelopp gäller att försäkringslokal skall uppfylla skyddsklass 2 enligt "Regler för mekaniskt inbrottskydd, RUS 200:3".
31.4	Säkerhetsföreskrifter för datamedia	Aktuella system-, standard- och applikationsprogram skall finnas i minst två exemplar. Säkerhetskopiering skall vara aktuell, korrekt och funktionsduglig. De krav bokföringslagen ställer skall även iakttas.
	Register och produktionsdata	Register eller annan information avsedd för maskinell bearbetning, lagrad på datamedia, skall finnas i minst tre kompletta generationer, alternativt ett original och två kopior. Av dessa exemplar skall ett utgöra säkerhetskopia. Erforderligt underlag för uppdatering av information från den tidpunkt då backup togs till samma aktualitet som vid skadetillfället skall bevaras.
	Administrativa rutiner	Dokumenterad rutin för produktionsöverlämnande, dvs införande av nya program eller ändring av befintliga produktionsprogram, skall finnas och efterföljas. Backuprutiner (säkerhetskopiering) skall finnas dokumenterad, varvid backup tas enligt en i förväg bestämd plan. Det åligger försäkringstagaren att förvissa sig om att backupregistren är aktuella, korrekta och funktionsdugliga. Backupregistren skall flyttas mellan de olika arkiven enligt dokumenterad rutin.
	Förvaring av säkerhetskopia	Säkerhetskopia skall förvaras avskilt från övriga exemplar i låst brandsäkert arkiv eller i låst datamediaskåp av sådan beskaffenhet att, efter en timmes brand i omgivningen, temperaturen i förvaringsutrymmet inte överstiger det av mediatillverkaren angivna högsta tillåtna värdet.
31.5	Gemensam föreskrift för dator och datamedia	För att förhindra och begränsa risken för driftstörningar skall den försäkrade <ul style="list-style-type: none"> • upprätta säkerhetsrutiner för felhantering som skall omfatta befintliga system i anläggningen • tillse att anläggningen har till kravet på driftsäkerhet anpassat skydd mot störning i elförsörjningen • utse lämplig person jämte ersättare för denne att svara för att gällande säkerhetsrutiner följs och berörd personal är utbildad i såväl hanterings- som säkerhetsrutiner.

II AVBROTTSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för (den försäkrade)

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom innehavare av försäkrad rörelse.

2 När försäkringen gäller

Ersättning lämnas för bortfall av täckningsbidrag som uppkommit under ansvarstiden* som en följd av under försäkringstiden inträffad skada enligt "försäkrade skadehändelser", nedan.

3 Försäkrade skadehändelser

Försäkringen gäller för avbrott som uppstått i den försäkrade rörelsen genom att egendom skadats på i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe genom egendomsskada, som är ersättningsbar enligt egendomsförsäkringen, under förutsättning att avbrott genom sådan skadehändelse ingår i försäkringen.

Vid maskinavbrott gäller att ersättning endast lämnas om den egendom som skadas finns angiven i maskinavbrottsförsäkringen.

Ersättning lämnas även för avbrott genom

- oföretsett strömavbrott förorsakat av att matarledning som leder till verksamheten blivit strömlös
- att leveransavtal ej kunnat fullföljas på grund av skadehändelse enligt I 11-17 som inträffar inom Norden hos försäkringstagarens kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Ersättning lämnas inte för längre tid än den för leveranskontraktet gällande återstående kontraktstiden. Utan särskilt avtal lämnas inte högre ersättning än 10 basbelopp.

11.1 Högsta ersättning vid skadegörelse

Den sammanlagda högsta ersättning som kan utgå för egendomsskada genom skadegörelse och därav föranlett avbrott utgör 100 basbelopp.

11.2 Ansvarstid m.m.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt egendomsskadan inträffar. Ansvarstidens längd är tolv månader om inget annat anges i försäkringsbrevet.

Om täckningsbidraget inte är angivet i försäkringsbrevet gäller avbrottsförsäkringen med en högsta ersättning av 3 ggr den i försäkringsbrevet angivna årliga lönekostnaden*.

Avbrottet ersätts även om egendomsskadan är undantagen enligt IV 5 Leverantörsgaranti.

11.3 Maskinavbrott

Om i försäkringsbrevet anges att maskinavbrottsförsäkring ingår, gäller att avbrottsersättning även lämnas vid ersättningsbar maskinskada enligt I 18 på försäkrade maskiner.

4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser sådan skada som består i bortfall av täckningsbidrag i den försäkrade rörelsen.

4.1 Definition av täckningsbidrag

Med täckningsbidrag i avbrottsförsäkring förstås försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster – exklusive mervärdesskatt – med avdrag enligt nedan.

- Vad gäller försäljningskostnader
 - lämnade rabatter
 - frakter, transport- och sjöförsäkringspremier, tullavgifter samt emballage för försäljning
 - licenser och royalties i den mån de inte är garanterade
- Vad gäller tillverknings- och driftskostnader
 - förbrukning av direkt och indirekt material, dvs huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar, handelsvaror och emballage
 - frakter, transport- och sjöförsäkringspremier, tullavgifter
 - reparation och underhåll av maskiner, verktyg och övriga driftsinventarier
 - el, gas och vatten, i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter
 - tillverkningskatter

I täckningsbidraget inräknas löner till alla arbetstagare samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller avtal.

Kostnaderna av det slag som anges i definitionen dras från försäljningsvärdet i den mån de förekommer i försäkringstagarens rörelse. Andra avdrag skall inte göras.

Anmärkning

Om annan definition av täckningsbidrag skall tillämpas anges detta i försäkringsbrevet. Definitionerna till Litt C och D återfinns under 33.

4.1.1 Anvisning till definition

Kostnad för direkt och indirekt material skall så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid materialförbrukningen avser.

Om leverans sker från en avdelning till en annan inom ett företag eller från ett företag till ett annat inom en och samma koncern skall tillämpat debiteringspris alltid justeras till gängse marknadspris. Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om avbrottsförsäkring tecknats gemensamt för hela rörelsen respektive hela koncernen.

Vissa avdragsposter i definitionen hänför sig till rörelsens tillverkningsvolym. Denna överensstämmer i regel inte med försäljningsvolymen varför tillverkningskostnaderna måste korrigeras med värdet av förändrad volym av egentillverkat hel- och halvfabrikatlager. Denna korrigerings sker med förändringen av lagrets inventerade värde mellan räkenskapsårets början och slut.

Detta förutsätter att inventeringsprinciperna är oförändrade under året samt att all inverkan genom förändring av dolda reserver elimineras. Förändringen av det inventerade värdet skall omräknas med hänsyn till marknadspris under perioden för direkt och indirekt material.

Om lagret ökat måste tillverkningskostnaderna reduceras för att överensstämja med försäljningsvolymen. Om lagret minskat måste tillverkningskostnaderna ökas.

Vid justering på grund av lagerförändring skall in- och utgående lager av hel och halvfabrikat tas upp till summan av däri nedlagda tillverknings- och driftskostnader enligt definitionen.

21 Skadevärderingsregler

Skada beräknas efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg av skäliga räddningskostnader.

21.1 Beräkning av täckningsbidrag

21.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperioden

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen för egendomsskadans uppkomst. Överstiger ansvarstiden 12 månader skall det beräknade täckningsbidraget under jämförelseperioden ökas med hänsyn

		till den förlängda ansvarstiden.
21.1.2	Jämkat täckningsbidrag	Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, skall täckningsbidraget jämkas. Jämkningsen skall ske genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas. Det jämkade beloppet skall anses utgöra det täckningsbidrag som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte inträffat.
21.1.3	Faktiskt täckningsbidrag	Det täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden beräknas varvid iakttas <ul style="list-style-type: none"> • att kostnader som inte är försäkrade skall, till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, dras från täckningsbidraget i den mån försäkringstagaren kan visa att de medfört minskning av förlusten • att täckningsbidraget skall ökas med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av täckningsbidrag som orsakas av att en del av ansvarstiden – utöver den tid som skulle ha erfordrats för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan – blivit använd till förbättring, utvidgning eller annan förändring, inbegripet sådan som är en följd av myndighets beslut.
21.2	Förlustens storlek	Förlusten utgörs av det i 21.1.2 angivna jämkade täckningsbidraget minskat med <ul style="list-style-type: none"> • det faktiska täckningsbidrag som rörelsen gett under ansvarstiden • sådana i jämkade täckningsbidraget ingående kostnader som under ansvarstiden kunnat inbesparas eller användas för annat ändamål. Exempel på sådana kostnader är inbesparad lön till permitterad personal, hyra, teknisk avskrivning på ej utnyttjad maskinpark, räntekostnad för ej utnyttjat kapital m m • det täckningsbidrag som innefattas i ersättning för egendomsskadan t ex i ersättning för varor och eget reparationsarbete • den ränteavkastning som försäkringstagaren under ansvarstiden erhållit på ersättning för skadan • sådan ökning av täckningsbidrag som till följd av skadan under ansvarstiden uppstått i annan rörelse, som försäkringstagaren själv, eller annan för hans räkning driver.
22	Ersättningsregler	
22.1	Ersättningsens storlek	Full försäkring föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det jämkade täckningsbidraget och Moderna Försäkringar ersätter då intill försäkringsbeloppet – med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt – hela skadan. Eljest tillämpas underförsäkringsregeln.
22.2	Begränsning vid vissa skadehändelser	Moderna Försäkringars ersättningsskyldighet vid skada genom ras, jordskalv, vulkanutbrott och dammgenombrott m m är inklusive räddning och röjning begränsad enligt vad som sägs under 1 22.6.
22.3	Tidpunkt för betalning	Ersättning betalas efter ansvarstidens slut och senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt skaderegleringsbestämmelserna. Betalas ersättning senare utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om beloppet är mindre än 1 % av basbeloppet.
23	Självrisk och karens*	
		Vid varje skadetillfälle dras från skadebeloppet, beräknat enligt 21, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk. Vid avbrottskada tillämpas dessutom karens.
23.1	Självrisk	Självrisken är gemensam med egendomsförsäkringen.

III HYRESFÖRLUSTFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringstagaren Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare av försäkrad byggnad.

2 När försäkringen gäller

Försäkringstiden Försäkringen gäller för hyresförlust till följd av egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

4 Försäkrat intresse

Intresset Försäkringen avser hyresförlust som är en följd av egendomsskada enligt 2 ovan inom den skadade byggnaden.

Hyresförlust Med hyresförlust avses minskning i hyresintäkt genom att försäkrad byggnad blir helt eller delvis oanvändbar.

5 Vad försäkringen gäller för

Hyresförlust genom

– egendomsskada

– elavbrott m m

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår genom

- sådan skada som ersätts genom egendomsförsäkringen enligt 11-15.
- oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme.

Försäkringen gäller för hyresförlust även när egendomsförsäkringen inte ersätter egendomsskadan om detta beror på att leverantör eller entreprenör är ansvarig på grund av åtagande i avtal.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skada säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lägenheten sedan den reparerats inte uthyras för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund härav lämnas dock för högst tre månader.

Ansvarstiden

Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt 5 inträffat och ansvarstiden är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

5.1 Maskinförsäkring

Försäkringen gäller för hyresförlust i anledning av ersättningsbar maskinskada.

6 Skadevärderingsregler

Uthyrd lokal

För uthyrd lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran, som hyresgästen enligt lag kan kräva, och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning m m samt ränta på ersättning för egendomsskadan. Vid beräkning av hyresförlust skall avdrag göras för sådan ökning av hyresintäkt som till följd av skadan uppstått genom uthyrning av annan lokal som försäkringstagaren äger.

Upplåten lokal

För sådan del av byggnaden, som försäkringstagaren själv använder eller utan ersättning upplåter till annan, beräknas hyresförlusten som om den varit uthyrd mot skälig hyra.

22 Ersättningsregler

- 22.1 Skadeersättning Moderna Försäkringar ersätter hyresförlust värderad enligt 6 med avdrag för självrisk samt för eventuell underförsäkring.
- 22.2 Verklig förlust Försäkringens skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom egendomsskadan uppkommen hyresförlust.
- 22.3 Underförsäkring Om ersättning för egendomsskada skall minskas enligt 1 22 på grund av underförsäkring skall ersättningen för hyresförlust minskas i motsvarande grad.
- 22.4 Högsta ersättning Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet för annan hyresförlust än enligt 22.4.1 nedan, är begränsad till det högsta av 100 basbelopp eller 3 ggr den årliga lönekostnaden om inte annat anges i försäkringsbrevet.
- 22.4.1 Högsta ersättning vid naturskada Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet för naturskada enligt 11.9 och 11.10 inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt därav föranledda hyresförluster är dock vid varje skadetillfälle begränsad till 150 basbelopp.

Med naturskada avses jordskred, jordras, berggras, lavin och jordskalv.

23 Självrisk och karens

För Hyresförlustförsäkringens gäller samma självrisk och karens som för Avbrottsförsäkring.